

NECESITATEA UNOR REORGANIZĂRI EXPOZIȚIONALE

Raluca SIMIONESCU

Muzeul memorial „Liviu Rebreanu” poate fi considerat, în bună măsură, creația locuitorilor din Prislop, actuala comună Liviu Rebreanu. Ei au fost aceia care au luat inițiativa reconstruirii locuinței familiei Rebreanu — în anii 1956—1957 — pe același loc pe care o ridicase cândva tatăl scriitorului, și au lucrat respectând întocmai planul casei originale, după fotografii și după relatările martorilor : o casă cu pridvor, acoperită cu draniță, împărțită în trei încăperi, cu tavane de birne.

Organizarea muzeografică a casei urma să rezolve două probleme : să înfățișeze, printr-o expoziție documentară, biografia și creația scriitorului și să sugereze atmosfera casei familiale, cu ajutorul celor câteva piese de mobilier și obiecte care s-au putut obține.

Într-un anumit sens, pe care îl vom explica imediat, o casă memorială consacrată unei personalități de atît de mare popularitate, ca Liviu Rebreanu, pare o sarcină lesne de îndeplinit. Vizitatorul pășește aici cu emoție și fiecare lucru întilnit în casă — file de manuscris, fotografii, câteva obiecte care au avut cîndva în ele căldura mîinilor scriitorului — găsește în el ecoul lecturilor din opera lui Rebreanu, a informațiilor despre viața scriitorului, despre eroii săi etc.

„Cartea de impresii” a muzeului consemnează, pe multe pagini, recunoștința vizitatorilor. Recunoștința pentru că există această casă ; recunoștința pentru că înlăuntrul ei au fost strînse cîteva mărturii de neîntilnit în altă parte decît aici, de o mare încărcătură emoțională : o bibliotecă de școlar — „*primul dulap-bibliotecă al lui Rebreanu*” notează eticheta —, o vioară pe care a cîntat în anii de școală, un birou al scriitorului, pe care se găsește un joc de table (aceeași cutie apare într-o fotografie, surprinzîndu-l pe Liviu Rebreanu jucînd destins, cu soția sa) ; o scrisoare adresată mamei și fotografia acesteia ; fotografii de familie — surorile și frații lui Rebreanu : Emil Rebreanu — prototipul eroului din „Pădurea spînzuraților” — pe front. Pe o etajeră se află bereta de ofițer a acestuia, porthartul cu un caiet de însemnări, sentința de condamnare la moarte — act tradus în limba română — două bucăți din lemnul spînzurătorii ; într-o altă încăpere — cîteva acuarele ale lui Virgil Rebreanu (în „depozitul” muzeului — numim aici „depozit” lucrurile neexpuse, păstrate într-un dulap, într-una din încăperi — există cîteva cărți poștale, pictate de același frate al lui L. Rebreanu, cu vădite înclinații spre pictură, trimise acasă de pe front) ; într-o vitrină sînt expuse obiecte de îmbrăcăminte ale celebrilor eroi ai lui Rebreanu — cămașa, șerparul și pălăria lui Ion al Glanetașului, cămașa și furca de tors a Rodovicăi (Ana), soția sa.

În cea de-a treia încăpere se încearcă evocarea ambianței din casa învățătorului Vasile Rebreanu ; s-au păstrat cîteva piese de mobilier, o canapea, o masă, scaune, o oglindă, un ceas de perete ; mobila este acum veche, dar tapiseria delicată ne lasă să bănuim o oarecare eleganță a interiorului. Partea cea mai slabă — în ciuda bogăției materialului — este expoziția documentară propriu-zisă, care abundă de material fotocopiât : fotocopii de manuscrise (e adevărat, sînt multe : file din nuvele, din „Pădurea spînzuraților”, „Răscoala” etc) și chiar și coperti de cărți fotocopyate, într-o vitrină care nu reușește să dea decît o palidă imagine a răspîndirii operei lui L. Rebreanu în întreaga lume (cărțile sale sînt traduse în franceză, rusă, italiană, chineză, maghiară, poloneză etc). Cele 2—3 volume traduse în alte limbi „*nu m-am sfîit să le cer unor oameni care au fost aici și, dintr-o împrejurare sau alta, se aflau în posesia unui Rebreanu într-o limbă străină*”, ne spune tov. Mihai Martin, muzeograf la Muzeul „Liviu Rebreanu”. Lipsesc edițiile

...si vor sa revina apacate ... la sava amelia ...
 ca H. in curtea de igriani.

13

Fie sa se invalea domnului...
 blest, stau sa stracea in celera sa ...
 ...

... Regret maki, domnule mair, dar Trauta va-i aceti - si chian
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...

la obraje ...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

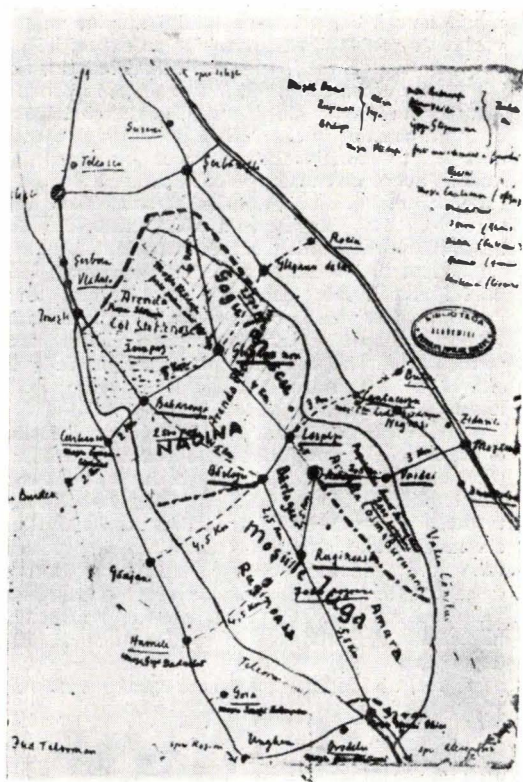
...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

FILĂ DE MANUSCRIS DIN „RĂSCOALA“

HARTA SCHIȚATĂ DE LIVIU REBREANU PENTRU ROMANUL „RĂSCOALA“

operelor lui Rebreanu în limba română (cîteva cărți, expuse, aparțin muzeografului) pentru că — ciudat — muzeul nu are prevăzut, în buget, o sumă de bani care să-i permită cumpărarea volumelor lui L. Rebreanu.

Lipsesc monografiile și studiile tipărite privind opera lui Rebreanu. Poate muzeograful ar trebui să le solicite editorilor sau autorilor, sau poate autorii ar fi putut să le trimită și singuri... Sau poate C.C.E.S. va socoti că, din exemplarele-gratuități, editurile ar putea trimite cîte un exemplar Rebreanu muzeului care îi poartă numele și îi prezintă creația. (Această situație este valabilă și pentru alte muzee și case memoriale consacrate scriitorilor din țara noastră).

Spuneam mai sus că o casă memorială poate fi și ușor organizată. Da, dacă vrem să facem din ea numai un „lăcaș al recunoștinței”; da, dacă o considerăm un fel de „relicvă sentimentală”; da, dacă ne bazuim pe emoția firească a vizitatorului, dar dacă ne și oprim la această emoție. Adică da, dacă nu vedem în muzeul memorial consacrat unei personalități și un laborator de lucru, de studiu al opereii și al vieții respectivei personalități. Pentru că dacă pornim de la ideea că o casă memorială este, trebuie să fie, o instituție culturală, trebuie să ofere vizitatorului posibilitatea de a se informa, de a se documenta, de a desprinde unele direcții de studiu, de aprofundare a creației respectivei personalități, atunci sigur organizarea acestei case devine o treabă dificilă, de mare răspundere, de îndelungă și exigentă selecție. În cadrul acestei selecții exigente nu ar trebui, întotdeauna, înghesuită expoziția documentară în favoarea „obiectelor casei”, pentru că nu toate obiectele autentice au forță de convingere și valoare emoțională. Există obiecte devenite neutre, impersonale sau care întotdeauna au fost impersonale; există obiecte prea vechi, cu aspect prăfuit — mobilier, obiecte personale ale membrilor familiei — care nu se teagă de nimic, stau stinghere și ocupă inutil un spațiu ce s-ar putea câștiga pentru lărgirea, dezvoltarea expoziției documentare. La Muzeul „Liviu Rebreanu” din 3 încăperi, una singură este afectată propriu-zis creației scriitorului. Într-o formulă nouă de organizare credem că ar fi bine să se găsească un mobilier simplu, neutru, care să ocupe loc puțin și care să poată fi presărat și în restul încăperilor. Evident, acest lucru presupune îmbogățirea materialului documentar și nuanțarea lui prin facsimilarea cîtorva texte, achiziționarea unor reviste în care a publicat Liviu Rebreanu, a unor ediții ale opereii sale etc.

* Se pare că nu s-a pus aici, deloc, problema restaurării mobilierului. Expunerea sa, în starea în care se află, nu este numai inestetică, dar ea va atrage după sine degradarea și pierderea totală a obiectelor, într-un timp destul de scurt.

Tov. Mihai Martin, muzeograf la Muzeul „Liviu Rebreanu” care — trebuie s-o spunem — depune mari eforturi ca, printr-un ghidaj amplu, nuanțat, să suplinească lipsa materialului expozițional, ne-a vorbit de reorganizarea apropiată a expoziției permanente din muzeu.

— De ce vreți, tovarășe Mihai Martin, să reorganizați expoziția de bază?

— Pentru că nu mă mulțumește, în primul rând, pe mine. Pentru că în ultimii ani pretențiile vizitatorilor au crescut considerabil, gustul și exigențele lor s-au format după nivelul celor mai bune muzee din țara noastră, în care există un conținut clar, bine organizat din punct de vedere științific, și mijloace de tehnică expozițională noi, expoziții elegante, în care cursivitatea firului tematic apare distinct. Și am dori să avem un muzeu pe măsura meritelor lui Liviu Rebreanu. Am achiziționat, în ultimii ani, materiale documentare noi; am dori să comandăm un număr de facsimile, să obținem un număr de reviste pe care le-a editat sau la care a colaborat L. Rebreanu; ponderea cea mai mare în viitoarea expoziție va fi acordată reprezentării genezei romanelor lui Rebreanu și prezentării sale ca romancier, dramaturg, nuvelist.

Am dori să amintim de buna inițiativă de aici, de la Muzeul memorial „Liviu Rebreanu”: crearea unei fonoteci. Din fonoteca Radiodifuziunii au fost înregistrate fragmente din creația lui Rebreanu, în lectura unor mari actori, și un interviu al scriitorului din perioada în care a fost director al Teatrului Național. S-au făcut citeva înregistrări interesante în comună; localnicii care l-au cunoscut mai bine au povestit amintiri despre „domnișorul Liviu”; lelea Rodovica — prototipul Anei — își amintește: „E bine să știi dumneata că domnișorul Liviu a scris tare mândru (...). Era un domnișor înalt, voinic și frumos, venea pe la horă în sat... Juca și el...”

În prezent Muzeul „Liviu Rebreanu” încheie o etapă de lucru meritorie. În viitorul apropiat, însă, el are nevoie de sprijinul substanțial al organelor județene, pentru a reuși nu să modifice puțin expoziția permanentă, ci să aducă instituția muzeală din comuna Liviu Rebreanu la un numitor al timpului prezent. Mai explicit — muzeele din jud. Bistrița-Năsăud, care au desfășurat o activitate de cercetare de necontestat, au rămas mult în urma altor muzee din țară, din punct de vedere expozițional: este vizibilă sărăcia mobilierului auxiliar — tipuri vechi, greoaie, lipsite de eleganță, — folosirea unor soluții necostisitoare, dar și inexpresive (vezi abundența de fotocopii). Trebuie totuși realizat, printr-un efort, un salt de calitate în reorganizarea muzeelor din județ, un echilibru între munca de cercetare și cea expozițională.

Însemnările de față nu și-au propus și analiza situației Muzeului de istorie din Bistrița și a Muzeului năsăudean. Ambele stau, ca și Muzeul memorial „Liviu Rebreanu” sub semnul unor mari reorganizări expoziționale, avînd de rezolvat probleme de tematică, de spațiu (Muzeul de istorie din Bistrița) și, ca peste tot, aici în județ, de modernizare a mijloacelor de expunere.

MUZEUL MEMORIAL „LIVIU REBREANU”

